Λόγος εις τους Αρχαγγέλους Μιχαήλ και Γαβριήλ (Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 8 Νοεμβρίου, 2018

Αν ίσως, αγαπητοί μου Πατέρες και αδελφοί, ήθελε δοθή εις εμέ τον ταπεινόν το χάρισμα τούτο, το να αποκτήσω δηλαδή μίαν γλώσσαν από εκείνας όπου έχουσιν οι Άγγελοι, ως λέγει ο του Χριστού Απόστολος Παύλος, «*εάν τάς γλώσσας των Αγγέλων λαλώ*», βέβαιον και ακόλουθο ήταν ότι με την αγγελικήν αυτήν γλώσσαν ήθελε δυνηθώ **να εγκωμιάσω κατ' αξία τον Μιχαήλ και τον Γαβριήλ, τους Αρχαγγέλους του Κυρίου**· διότι φυσικώ τω τρόπω, κάθε όμοιον με το όμοιον πάλιν δύναται να επαινεθή και εις τους άλλους να παρασταθή.

Αν ίσως και είχα μίαν από τας πυρίνους και αΰλους εκείνας γλώσσας όπου εδόθησαν εις τους ιερούς και θείους Αποστόλους, πρεπόντως ήθελε λαλήσω τα υπερφυσικά εγκώμια των πυρίνων και αΰλων Αρχιστρατήγων. Ανίσως -καν το ελάχιστον- ήθελε έχω καθαρισμένη την γλώσσαν μου, ωσάν ο Ησαΐας από την Σεραφική εκείνη λαβίδα, ήταν ελπίς ότι ήθελε ειπώ κάποιον τι άξιον της των Ταξιαρχών μεγαλοπρεπείας. Αλλ' επειδή είμαι στερημένος όλων τούτων των καλών και γλώσσαν έχω όχι αγγελικήν, αλλ' ανθρώπινη όχι πύρινη, αλλά πήλινη όχι άυλον, άλλα υλική όχι καθαράν, αλλ' ακάθαρτον και προς τούτοις όχι ρητορική και ευμέθοδον, αλλ' αμαθή και αμέθοδο -τι πρέπει να προσμένητε; Το να ακούσητε δηλαδή ολίγα τινά και ευτελή περί των ιερών Αρχαγγέλων.

Αφήνων λοιπόν εις ένα μέρος το να εξετάσω οποία είναι η φύσις των Αρχαγγέλων και πότε δημιουργήθησαν, και πώς και πού και τίνι τρόπω νοούσι, και πώς μεταβαίνουσιν από τόπου εις τόπον, και τα άλλα αγγελοπρεπή αυτών ιδιώματα, περί των οποίων οι Θεολόγοι διδάσκουσι, και μάλιστα η φιλάγγελος και μεγαλόδοξος γλώσσα Διονυσίου του Αρεοπαγίτου, θέλω αποδείξει μόνον εις το παρόν εγκώμιο ότι **ο θείος Μιχαήλ και ο ιερός Γαβριήλ εστάθησαν οι εξαίρετοι υπηρέται των εξαίρετων ενεργειών και έργων του Παντοδυνάμου Θεού!** Και προσέχετε διά να το καταλάβητε.

Δύο είναι κατά τους Θεολόγους αι κυριώτεραι ενέργειαι και τα εξαίρετα προσόντα και ιδιώματα του αγίου Θεού: το εν **η δικαιοσύνη**, ήτις και απονομία και κρίσης ονομάζεται, και το άλλο η **Αγαθότης**, ήτις και χρηστότης και ευσπλαχνία και έλεος ονομάζεται. Περί ων λέγει ο Δαβίδ: *έλεον και κρίσιν ασομαί σοι Κύριε*. **Με την δικαιοσύνην ο Θεός κρίνει και παιδεύει τους ανθρώπους, όταν αμαρτάνωσι και δεν φυλάττωσι τας εντολάς του και με την**

αγαθότητα πάλιν τους ελεεί και ευσπλαγχνίζεται.

Τώρα **ο Αρχάγγελος Μιχαήλ έρχεται να είναι ο εξαίρετος Άγγελος της του Θεού δικαιοσύνης**, διότι αυτόν βλέπομεν να μεταχειρίζηται υπηρέτη εις το να παιδεύη μεν και να σωφρονίζη τους κακούς, να φυλάττη δε και να υπερασπίζηται τους καλούς: καθώς τούτο είναι φανερό και από πολλά άλλα μέρη της θείας Γραφής και μάλιστα από τον θάνατον μεν όπου έδωκεν ο Μιχαήλ εις τα πρωτότοκα των Αιγυπτίων, διαφύλαξεν δε και ζωήν εις τα πρωτότοκα των Εβραίων.

Ο δε Αρχάγγελος Γαβριήλ φαίνεται να είναι ο εξαίρετος Άγγελος της αγαθότητος και ευσπλαχνίας του Θεού, διότι αυτόν βλέπομεν να μεταχειρίζηται υπηρέτη, όταν έχη να κάμη εις τινας καμμιάν εξαίρετων ευσπλαγχνίαν και έλεος: καθώς και τούτο ομοίως είναι φανερό και από άλλα πολλά, μάλιστα δε από τα αγαθά ευαγγέλια οπού έφερε εις τον κόσμον ο Γαβριήλ, του μεγάλου ελέους της ελεύσεως του Χριστού.

Τρία είναι τα εξαίρετα και μεγαλύτερα έργα οπού έκαμε ο Θεός: **πρώτον η δημιουργία του νοητού κόσμου, δεύτερον η δημιουργία του αισθητού κόσμου και τρίτον η ένσαρκος οικονομία του Θεού Λόγου** . Και εις τα τρία ταύτα πρώτους και εξαίρετους υπηρέτας μεταχειρίζεται τον Μιχαήλ και τον Γαβριήλ. Δημιουργεί πρώτον ο Θεός τον νοητό κόσμο εκ του μη όντος εις το είναι, ήτοι τον εμπύρινον λεγόμενον ουρανόν, και τον γεμίζει, ωσάν από τόσα λαμπρότατα άστρα, από τα μυριάριθμα πλήθη των αΰλων Αγγέλων, τον στολίζει από τας **τρεις τριαδικάς Ιεραρχίας**: των Θρόνων, Χερουβείμ και Σεραφείμ· των Κυριοτήτων, Δυνάμεων και Εξουσιών των Άρχων, Αρχαγγέλων και Αγγέλων και επάνω εις όλα ταύτα τα εννέα τάγματα κατασταίνει **πρώτους ηγεμόνας και διδασκάλους τον Μιχαήλ και τον Γαβριήλ**.

Και τίνι τρόπω; Ακούσατε: Ο Μιχαήλ, με το να εστάθη ευγνωμονέστατος δούλος του Θεού Παντοκράτορος, έκαμε νοητό πόλεμον εις τον Ουρανόν με τον αποστάτη διάβολο και τους αγγέλους του, όταν υπερηφανεύθηκαν κατά του Θεού του ζώντος και εκρήμνισεν αυτούς εις τα καταχθόνια της γης, καθώς είναι γεγραμμένον εις την Ιεράν Αποκάλυψιν: Και εγένετο πόλεμος εν τω ουρανώ: ο Μιχαήλ και οι Άγγελοι αυτόν πολέμησαν μετά του δράκοντος... και εβλήδη ο δράκων ο μέγας, ο όφις ο αρχαίος, ο καλούμενος διάβολος και ο σατανάς, ο πλανών την οικουμένην όλην, εβλήθη εις την γην, και οι άγγελοι αυτού μετ’ αυτού εβλήθησαν. Όθεν διά την μεγάλην ανδραγαθία ταύτην όπου έκαμε, **κατεστάθη πρώτος επάνω εις όλα τα εννέα τάγματα των Αγγέλων** και τους δίδαξε να φυλάττουν προς τον Θεόν ευγνωμοσύνη, υπακοή, ταπείνωσιν και διαμονή μετ’ αυτού παντοτινήν και αχώριστο.

Ο δε Γαβριήλ, με το να ενεπιστεύθη μόνος από όλους τους άλλους Αγγέλους το μυστήριον της ενσάρκου οικονομίας, καθώς λέγει ο θείος Χρυσόστομος -συν

αυτώ δε και οι εις τον Ευαγγελισμόν μελωδοί: *σοι μόνω θαρρών το μυστήριον*, και έγινε ο πρώτος και **εξαίρετος τούτου υπηρέτης** από την αρχήν έως τέλους, **κατεστάθη και ο πρώτος ηγεμών και διδάσκαλος όλων των αγγελικών ταγμάτων, έως και αυτών των ανωτάτων Χερουβείμ και Σεραφείμ**, και **τους δίδαξε** όλους τους απόκρυφους λόγους και γνώσεις οπού μέσα εις το βάθος του μυστηρίου τούτου σκεπάζονται. Και αν ο Παύλος λέγει ότι διά της Εκκλησίας εγνωρίσθη ταις Αρχαίς και ταις Εξουσίαις η πολυποίκιλος σοφία του Θεού, τούτο πρέπει να νοήται ότι έγινε **διά μεσιτείας του θείου Γαβριήλ**, ο οποίος καθώς έμαθε αμέσως παρ' αυτού του σαρκωθέντος Λόγου και του τούτω συνόντος Αγίου Πνεύματος την πολυποίκιλο ταύτην σοφία -ήτις είναι κατά τον Νύσσης Γρηγόριο το **να νικήση ο Θεός τα εναντία με τα εναντία**: την υπερηφάνειαν με την ταπείνωσιν, την δόξαν με την ατιμίαν, την δύναμιν με την ασθένειαν, την σοφία με την μωρίαν- και ούτω μετέδωκε την πολυποίκιλον ταύτην σοφίαν και εις όλας τας τάξεις των Αγγέλων, χωρίς να φθονήση, λέγων εις αυτάς εκείνο του Σολομώντος: αδόλως έμαθον, αφθόνως μεταδίδωμι.

Ότι δε **ο Γαβριήλ εστάθη πρώτος εις όλα τα εννέα τάγματα** και εκ τούτου είναι φανερό: Είναι κοινή δόξα της Εκκλησίας και μάλιστα και του Αββά Ισαάκ ότι από τον Χριστόν λαμβάνουσι κάθε φωτισμό όλαι αι τάξεις των Αγγέλων, αναβαίνοντας κατά Παύλον υπεράνω πάσης Αρχής και Εξουσίας και Δυνάμεως και παντός ονόματος εν τω μέλλοντι αιώνι ονομαζόμενου. Ομοίως είναι κοινή δόξα ότι από την Θεοτόκο, ανωτέρα ούσα των Σεραφείμ ασυγκρίτως, πάσαι φωτίζονται αι Αγγελικέ τάξεις, ως μάλιστα τούτο λέγει ο Θεσσαλονίκης Γρηγόριος (λόγο πρώτο εις τα ΕΙΣΟΔΙΑ και λόγο εις την Κοίμησιν). Επειδή δε πλησιέστερος του Χριστού και της Θεοτόκου άλλος δεν είναι από τον Γαβριήλ, λοιπόν δι` αυτού φωτίζονται πάσαι αι των Αγγέλων τάξεις. Ει γαρ και ο θείος Διονύσιος λέγει ότι πρώτη τάξις είναι η των Θρόνων και ογδόη η των Αρχαγγέλων, αλλά τούτο νοείται προ της ενανθρωπήσεως. Μετά την ενανθρώπισιν γαρ ανεστράφη η τάξις κατά τον άγιον Ισαάκ και οι πρώτοι έγιναν έσχατοι και οι έσχατοι πρώτοι.

Και τοιουτοτρόπως και οι δύο ομού Αρχάγγελοι, ο Μιχαήλ και ο Γαβριήλ, με το ιερόν αυτό και τελειοποιόν μάθημα της αγίας ταπεινώσεως όπου παρέδωκαν εις όλους τους Αγγέλους, τους τελείωσαν και τους έκαμαν να είναι όχι μόνον δυσκίνητοι εις το κακόν, καθώς ήταν προτήτερα κατά τον Θεολόγο Γρηγόριο , αλλά και πάντη **ακίνητοι εις την κακίαν και άτρεπτοι**, ως λέγει ο μέγας της Θεσσαλονίκης Γρηγόριος και ο ιερός Νικήτας και ο σχολιαστής Γρηγορίου του Θεολόγου.

Δημιουργεί δεύτερον ο Θεός εις εξ ημέρας τον αισθητόν τούτον κόσμον, στολίζει τον ουρανόν με τα πολυποίκιλα άστρα και τους φωστήρας, καλλωπίζει την γην με τα διάφορα φυτά και ζώα, γεμίζει τον αέρα από τα γλυκύτατα των πετεινών κελαδήματα, τελευταίον δημιουργεί τον άνθρωπον και τον βάλλει εις τον Παράδεισον και τον διορίζει να φυλάξη την παρά πάντων εγνωσμένη θείαν του

εντολή. Αλλ’ ο άνθρωπος -οίμοι!- γίνεται παραβάτης της εντολής και εξορίζεται από τον Παράδεισον της τρυφής εις ταύτην την πολύδακρυν γην. Και εδώ πάλιν μεταχειρίζεται ο Θεός τον Μιχαήλ και τον Γαβριήλ, εξαίρετους υπηρέτας της προνοίας και κρίσεως όπου έδειξεν εις τον άνθρωπον, εν διαστήματι πέντε και ήμισυ χιλιάδων χρόνων. Διά τούτο ο μεν θείος Μιχαήλ, ευθύς οπού εξωρίσθη ο Αδάμ, συμπόνεσε την συμφορά του και τον δίδαξε -ως άπειρον έτι όντα- πώς να γεωργή την γην, πώς να σπείρη, πώς να θερίζη και απλώς πώς να κυβερνά την πολύμοχθό του ζωήν από τροφήν έως ενδύματα, καθώς είναι γνώμη τινών ιεροδιδασκάλων της Εκκλησίας. Αυτός ο ίδιος Μιχαήλ δεν έλειπε από το να προνοείται και να διαφυλάττει όλους τους προ Νόμου Προπάτορας: τον Σηθ, τον Ενώς, τον Ενώχ, τον Νώε, τον Αβραάμ, τον Ισαάκ, τον Ιακώβ και τους δώδεκα Πατριάρχες. Τώρα μεν οδηγών αυτούς εις την επίγνωσιν του μόνου αληθινού Θεού, τώρα δε παιδεύων και τιμωρών όλους εκείνους οπού ήθελε του εναντιωθούν. Αυτός εστάθη ο παιδαγωγός και δημαγωγός όλου του Ισραηλιτικού λαού, προπορευόμενος και συμπορευόμενος με αυτόν, νικών τα αλλόφυλα έθνη όπου τον πολεμούν και οδηγών αυτούς εις την γην της επαγγελίας.

Και εδώ είναι άξιον να θαυμάσωμεν την **μεγαλειότητα του θείου Μιχαήλ**. Διότι, τα μεν έθνη τα διεμοιράσθησαν οι Άγγελοι και επεστάτει ένας εις ένα έθνος και άλλος εις άλλο, τον δε Ισραηλιτικό λαόν δεν επήρε Άγγελος εις την μερίδα του, αλλ’ αυτός ο ίδιος ο Θεός, καθώς λέγει ο Μωυσής εις την ωδήν: *Έστησε όρια εθνών κατά αριθμόν Αγγέλων Θεού, και εγεννήθη μερίς Κυρίου λαός αυτόν Ιακώβ*. Και όμως αυτός ο Θεός λέγει πολλαίς φοραίς εις τον Μωϋσή, ότι αντί εαυτού θέλει δώσει επιστάτη εις τον Ισραήλ τον Άγγελόν του, ήτοι τον θείον Μιχαήλ, καθώς ερμηνεύουσιν οι διδάσκαλοι. Διό και ο Αρεοπαγίτης Διονύσιος λέγει ότι η θεολογία άρχοντα του Ιουδαίων λαού τον Μιχαήλ ονομάζει. Βλέπετε προνόμια; Βλέπετε πώς**ο Μιχαήλ εστάθη ο αόρατος μεσίτης και διάκονος** διά μέσου του οποίου έδωκεν ο Θεός τον Νόμον εις τον Μωϋσή εν τω όρει τω Σινά; Διότι, αν ο νόμος εδόθη διά των άλλων Αγγέλων, ως λέγει ο Παύλος: *ει ο δι’ Αγγέλων λαληθείς λόγος και πάλιν: τι ουν ο νόμος;.., διαταγής δι’ Αγγέλων εν χειρι μεσίτου , πόσο μάλλον εδόθη διά του Αρχαγγέλου αυτών Μιχαήλ;*

Ο δε θείος Γαβριήλ δεν έλειπε και αυτός: τώρα μεν να ευαγγελίζηται τα χαροποιά μηνύματα της γεννήσεως πολλών στείρων προ νόμου και μετά τον νόμον, τώρα δε να σαφηνίζη εις τους Προφήτας τας αποκαλύψεις και οράματα όπου έβλεπον και διά τούτων πάντων να τους οδηγή εις την πίστιν του ελευσομένου Μεσσία, καθώς και ονομαστί φέρεται ο Γαβριήλ εις την θείαν Γραφήν, ότι συνέστησε φανερότατα εις τον Προφήτη Δανιήλ όχι μόνον πώς έχει να γεννηθεί και να σταυρωθεί ο Χριστός, αλλά και εις πόσους χρόνους έχουν ταύτα να γίνουν.

Και οι δύο ομού Αρχάγγελοι φαίνονται φανερώς ηνωμένοι εις την προφητείαν του Δανιήλ, την αναγνωσθείσαν αφ’ εσπέρας, έχουσα ούτως: ο Δανιήλ νήστευσε είκοσι

μίαν ημέρας εις την Βαβυλώνα, και παρακαλεί τον Θεόν διά να ελευθερώση τους Εβραίους από την αιχμαλωσία των Περσών και Βαβυλωνίων. Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ πρόσφερε του Δανιήλ την δέησιν έμπροσθεν του Θεού. Ο δε Άγγελος όπου ήταν άρχων εις εκείνα τα έθνη, αντεστέκετο και μπόδιζε την ελευθερία των Εβραίων -όχι με κακόν σκοπό, αλλά διότι πολλοί από τους ειδωλολάτρας, συναναστρεφόμενοι με τους Εβραίους, πίστευον εις τον αληθή Θεόν, καθώς ερμηνεύει ο Ιερώνυμος· ίσως δε μπόδιζε και διότι δεν απεκαλύφθη θεόθεν η των Εβραίων ελευθερία- αλλ' ο άρχων Μιχαήλ ήλθε και βοήθησε εις τον Γαβριήλ και ούτω διά των δύο Αγγέλων ηλευθερώθησαν οι Ιουδαίοι.

Τέλος πάντων ήλθε το πλήρωμα του χρόνου, ότε έμελλε να έλθη εις τον κόσμον ο Υιός του Θεού διά να τελειώση το μέγα και εξαίρετων **έργον της σωτηρίας των ανθρώπων**. Και εδώ πάλιν εξαίρετους υπηρέτας του μεταχειρίζεται τους δύο Αρχαγγέλους· με ταύτην όμως την διαφοράν: ότι ο Γαβριήλ γίνεται πρώτος και ο Μιχαήλ δεύτερος: διότι έπρεπε ο Γαβριήλ, όστις δήλοι «Θεός και άνθρωπος» κατά τον άγιον Πρόκλον, να γίνη και πρώτος λειτουργός του Θεανθρώπου Λόγου. Όθεν αυτός ο θεοειδέστατος Γαβριήλ μόνος αποκαλύπτεται το μυστήριον τούτο, ως είπωμεν. Αυτός και αποστέλλεται προς την Παντοβασίλισσαν και Αειπάρθενο Μαριάμ και της φέρει τα της χαράς ευαγγέλια, λέγων εις αυτήν τον κοσμοσωτήριο ασπασμό, το ***Χαίρε Κεχαριτωμένη, ο Κύριος μετά σου***. Αυτός ο ίδιος Γαβριήλ ευαγγελίζεται εις τους ποιμένας τα χαρμόσυνα **γενέθλια του σαρκωθέντος Δεσπότου**, οδηγεί δι' αστέρος τους μάγους, μηνύει κατ' όναρ εις τον Ιωσήφ να καταβή εις Αίγυπτον και εκείθεν πάλιν να αναβή εις γην Ισραήλ, ευαγγελίζεται εις τας Μυροφόρους την Ανάστασιν του Σωτήρος και εν τη Ανάληψη καταβάς προλέγει εις τους Αποστόλους την δευτέραν έλευσιν του αναληφθέντος Χριστού.

Ομοίως και ο **θείος Μιχαήλ**, θέλουσιν τινές ότι αυτός να ήταν ο Άγγελος όπου **ενίσχυσε και δυνάμωσε τον Ιησούν αγωνιώντα διά το πάθος**, ως λέγει ο ιερός Λουκάς: *ήλθε απ' ουρανού Άγγελος ενισχύων αυτόν*, συμπεραίνοντας τούτο από την ονομασία του, επειδή Μιχαήλ θέλει να ειπεί «δύναμις Θεού»· δύναμις δε και ισχύς είναι το αυτό. Αυτός συν τω Γαβριήλ **ευηγγέλισε την Ανάστασιν** εις τας Μυροφόρους, ως λέγει ο Δαμασκηνός Ιωάννης εις τον των Αρχαγγέλων κανόνα. Αυτός συν τω Γαβριήλ προείπε εις τους Μαθητάς την έλευσιν Χριστού του αναληφθέντος. Αυτός λέγουσι να λύτρωσε τον Απόστολο Πέτρο από την φυλακήν και επέταξε τον Ηρώδη και έγινε σκωληκόβρωτος.

Είδετε τώρα πώς ο Μιχαήλ και ο Γαβριήλ εστάθησαν οι δύο εξαίρετοι υπηρέται των εξαίρετων ενεργειών και έργων του Θεού, καθώς ήταν η πρότασίς μας;

Και λοιπόν **ο Μιχαήλ και ο Γαβριήλ είναι οι δύο φωτεινότατοι οφθαλμοί του παντεπόπτου Θεού, με τους οποίους βλέπει και φωτίζει όλον τον ορατόν και αόρατον κόσμον**. Μιχαήλ και Γαβριήλ είναι αι δύο **κραταιόταται**

χείρες του Παντοκράτορος, με τας οποίας διοικεί όλα τα πάντα, ουράνια και επίγεια. Μιχαήλ και Γαβριήλ είναι οι δύο ταχύτατοι και **μυριόπτεροι πόδες του πανταχού παρόντος Κυρίου**, με τους οποίους περιέρχεται και εμπεριπατεί όχι μόνον την οικουμένη όλην, αλλ' έως και αυτάς τας αΰλους ψυχάς των ανθρώπων, έως και αυτάς τας σκοτεινοτάτας αβύσσους. Διά τούτο εις μίαν στιγμήν βλέπεις αυτούς να ευρίσκωνται εις το ένα άκρον του κόσμου, και εις την άλλην στιγμήν να ευρίσκωνται εις το άλλο άκρον, τώρα να θαυματουργούσιν εις την στεριά και τώρα να αρπάζωσιν από τα βάθη της αβύσσου τους καταβυθισθέντας.

Μιχαήλ, ο Άγγελος του θείου φόβου. Γαβριήλ, ο Άγγελος της θείας χαράς. Μιχαήλ, η παιδευτική δεξιά του Δικαίου. Γαβριήλ, η ελεημονητική δεξιά του Φιλάνθρωπου. Μιχαήλ, ο επί των δυνάμεων, Γαβριήλ, ο εξ απορρήτων. Μιχαήλ, το βλοσυρό όμμα του Κριτού. Γαβριήλ, το ήμερον βλέμμα του Προνοητού. Μιχαήλ, αι φοβεραί φωναί και βρονταί και αστραπαί και σάλπιγγες της καταβάσεως του Θεού εν τω Όρει Σινά. Γαβριήλ, αι γαληναί αύραι, οι ήμεροι ασπασμοί, τα ιλαρά φώτα και αι αψοφητί επί πόκον ερχόμενε σταγόνες της καταβάσεως του Θεού Λόγου εις την κοιλίαν της Μαριάμ. Μιχαήλ, ο έξοχος διάκονος του Παλαιού Νόμου. Γαβριήλ, ο εκλεκτός υπηρέτης της νέας χάριτος του Ευαγγελίου.

Ο Μιχαήλ είχε λόγον της εισαγωγικής πράξεως, διότι υπηρετεί εις τον Νόμον, όστις κατά Παύλον παιδαγωγός γέγονεν ημίν εις Χριστόν. Ο Γαβριήλ είχε λόγον τελειωτικής θεωρίας, διότι υπηρετήσεν εις το μυστήριον του Χριστού, όστις ήτο το τέλος του Νόμου και το συμπέρασμα. **Ο Μιχαήλ ήταν αρχή και ο Γαβριήλ τέλος** . Ο Μιχαήλ προπαιδευτής και ο Γαβριήλ τελειωτής. Ο Μιχαήλ Άλφα και ο Γαβριήλ Ωμέγα. Αλλά δεν ήταν ενάντιοι ή ασύμφωνοι αναμεταξύ των, μη γένοιτο. Αλλ' ως ούτε πράξης είναι χωρίς την θεωρίαν ούτε η θεωρία χωρίς την πράξιν κατά τους Πατέρας, τοιουτοτρόπως ούτε ο Μιχαήλ είναι χωρίς τον Γαβριήλ ούτε ο Γαβριήλ χωρίς τον Μιχαήλ. Καθώς ο Νόμος περιέχεται εν τω Ευαγγελίω και το Εύαγγέλιον εν τω Νόμω, τοιουτοτρόπως **εν τω Μιχαήλ ευρίσκεται ο Γαβριήλ και εν τω Γαβριήλ ευρίσκεται ο Μιχαήλ** και ένας με τον άλλον είναι ηνωμένοι περισσότερον παρά όπου είναι η ψυχή με το σώμα. Διά τούτο, οπού ο Μιχαήλ εκεί και ο Γαβριήλ και οπού ο Γαβριήλ εκεί και ο Μιχαήλ. Πάντοτε και πανταχού οι δύο αχώριστοι. Αχώριστοι εις τον
Ουρανόν, αχώριστοι εις την Πάλαιαν Διαθήκην, αχώριστοι εις την Νέαν. Και εις τας θαυματουργίας αχώριστοι. **Και αν ο Μιχαήλ παιδεύη τους κακούς, τους παιδεύει προς σωφρονισμόν, διά να φοβώνται την δύναμιν και μεγαλειότητα του Θεού και μη καταφρονούν αυτήν από την πολλήν αυτού αγαθότητα. Και αν ο Γαβριήλ πάλιν τους ευσπλαγχνίζεται, τούτο το κάμνει, διά να ελπίζουν και μη έλθουν εις απελπισμό από τον πολύν φόβον.**

Και οι δύο ομού ένα σκοπό έχουν: την σωτηρίαν των ανθρώπων και το να

πληρώσουν το του Θεού πανάγαθο θέλημα, ως τούτου αγαθοί Αγαθάγγελοι. **Δεν είναι ανάμεσα εις τους δύο Αρχαγγέλους κανένας πρώτος, όχι!** Διότι η υπερβάλλουσα αγάπη οπού έχουν τους αναγκάζει να γίνεται ο εις τον άλλον δεύτερος. Δεν είναι ανάμεσα εις αυτούς δεύτερος, διότι η ίση αρχαγγελική αξία οπού έχουν τους θέλει να είναι ο καθείς πρώτος. Ώστε και οι δύο είναι και οι πρώτοι, και οι δύο είναι και οι δεύτεροι. Και ποίοι άλλοι είναι οι δύο λαμπρότατοι φωστήρες, με τους οποίους εστόλισεν ο Θεός τον εμπύρινον ουρανόν του αγγελικού διακόσμου, ίσοι εις το μέγεθος, ίσοι εις την αξία, ίσοι εις την λαμπρότητα, ίσοι εις την ταχύτητα, παρά οι δύο Αρχάγγελοι; Ποίοι άλλοι είναι οι δύο ουράνιοι πόλοι, ο αρκτικός και ο ανταρκτικός, ο βόρειος και ο νότιος, επάνω εις τους οποίους κυκλογυρίζει ο Θεός το νοητό της Εκκλησίας στερέωμα, παρά οι δύο Αρχάγγελοι;

Ποίοι άλλοι είναι οί δύο εκείνοι περιφανείς στύλοι, τους οποίους έστησε ο Σολομών έμπροσθεν του οίκου Κυρίου (και Σολομών εποίησε δύο στύλους έμπροσθεν του οίκου), ειμή οι δύο Αρχάγγελοι, τους οποίους έστησε ο ειρηνικός «Σολομών» Χριστός έμπροσθεν του άνω και κάτω κόσμου, διά να τους βλέπουν όλοι οι εισερχόμενοι και να θαυμάζουν την μεγαλειότητά των και να επικαλώνται την βοήθειάν των; Της οποίας διά να έχομεν πολλήν χρείαν **διώρισεν η Εκκλησία, να τελήται η Σύναξις των Αρχαγγέλων κάθε Δευτέραν**.

Και λοιπόν, αν κατά τους Θεολόγους οι Θρόνοι κρίνωσι, τα Σεραφείμ μας θερμαίνωσι, τα Χερουβείμ μας σοφίζωσιν, αι Κυριότητες κελεύωσιν, αι Δυνάμεις ενεργώσιν, αι Εξουσίαι διατηρώσιν, αι Αρχαί εθναρχώσιν, οι Αρχάγγελοι τα της πίστεως διοικώσι και οι Άγγελοι λειτουργώσιν, όμως ο Μιχαήλ καί ο Γαβριήλ, ως τούτων πάντων ταξιάρχαι, περισσότερον μας κρίνουσι, μας θερμαίνουσι και μας σοφίζουσι, περισσότερον μας κελεύουσι, μας ενεργούσι και μας διατηρούσι, περισσότερον εθναρχούσι, διοικούσι την πίστιν και μας λειτουργούσι.

Και αν, κατά τον άγιον Νικήταν, αι ανώτεραι τρεις τάξεις των Αγγέλων δοξολογούσιν απαύστως την Αγίαν Τριάδα με τον ύμνον: Γελ, Γελ, όπερ δηλοί «ανακυκλισμός» (και «ανακάλυψης» κατά τον κρυφιομύστην Διονύσιο) και αι μέσαι τρεις τάξεις με το Άγιος, Άγιος, Άγιος, και αι ύστερε τρεις τάξεις με το Αλληλούια, αλλά της τοιαύτης ακαταπαύστου δοξολογίας προεξάρχοντες και συμμελωδοί και συν-θεολογούντες είναι ο Μιχαήλ καί ο Γαβριήλ.

Κατά αλήθειαν απορώ, αδελφοί, και δεν ηξεύρω τι να ειπώ περί των θαυμαστών Αρχαγγέλων! Βλέπω εικονισμένο τον θειότατο Μιχαήλ, όλον φοβερόν εις το είδος, όλον αστραπόμορφο εις την όψιν, όλον αρματωμένο εις τας χείρας, και από τον φόβον μου καθηλούνται κατά τον Προφήτη αι σάρκες μου, αφήνω τον κόσμον και μελετώ την ώρα όπου έχω να αποθάνω. Βλέπω και τον θείον Γαβριήλ, όλον ημερότατων εις το είδος, όλον χαριέστατον εις την θέαν, όλον γαληνότατον εις όλα τα μέλη, και παρευθύς λησμονώ τον θάνατον, λησμονώ τον φόβον, καί όλος ένθους

από την χαράν και την ηδονή γίνομαι. Στοχάζομαι από το εν μέρος τα φοβερά θαυμάσια του Μιχαήλ, εδώ να θερίζη με την σπάθη του χιλιάδας ανθρώπων, εκεί να ανασπά ψυχάς αμαρτωλών ανελεήμονας, και έμφοβος γίνομαι και την δικαίαν κρίσιν του Θεού δειλιώ και παρ' ολίγον απογινώσκομαι. Στοχάζομαι από το άλλο μέρος και τα κοσμοχαρμόσυνα ευαγγέλια του ωραιότατου Γαβριήλ, και πληρούμαι όλος από ελπίδας, και του Κριτού την φιλανθρωπίαν εννοώ, και παρ' ολίγον ένδον της βασιλείας των ουρανών γίνομαι.

Βλέπω και τους δύο Αρχαγγέλους ομού, και μοι φαίνεται ότι βλέπω τους δύο εκείνους ουρανομήκης στύλους, όπου οδηγούν τους Ισραηλίτας εις την κάτω Ιερουσαλήμ, τον Μιχαήλ ωσάν τον στύλων του πυρός και τον Γαβριήλ ωσάν τον στύλων της Νεφέλης, οίτινες οδηγώσι συμφώνως τους Χριστιανούς εις την άνω Ιερουσαλήμ, την επουράνιον πόλιν.

Τι να πολυλογώ, αδελφοί; Θέλετε να ειπώ περί των Αρχαγγέλων ένα μεγάλον, αλλά αρμόδιο νόημα; **Οι δύο Αρχάγγελοι έχουν εικόνα των δύο φύσεων του Χριστού, της Θεότητος λέγω και ανθρωπότητος**. Ο Μιχαήλ έχει εικόνα της Θεότητος, διότι εστάθη ταύτης ένδικος υπερασπιστής, και ο Γαβριήλ της ανθρωπότητος, διότι εστάθη ταύτης υπηρέτης και ευαγγελιστής. Να ειπώ ακόμη και μεγαλύτερον; Ο Μιχαήλ και ο Γαβριήλ έχουν αναλογία με τον ενυπόστατον Λόγον του Πατρός και με το Πανάγιον Πνεύμα αυτού. Ο Μιχαήλ ομοιάζει τρόπον τινά με τον ενυπόστατον Λόγον, διότι καθώς δι' αυτού ο Πατήρ διέκρινε και διεχώρισεν όλα τα όντα και απέδωκε εις το καθ' ένα εκείνο το είδος και την εικόνα οπού του έπρεπε, ούτω διά του θείου Μιχαήλ, Αγγέλου όντος της δικαιοσύνης, διέκρινε τους καλούς από τους κακούς, όσον Αγγέλους τόσον και ανθρώπους, και απέδωκε εις τον καθ' ένα το δίκαιον οπού του έπρεπε. Ο δε Γαβριήλ ομοιάζει με το Άγιον Πνεύμα, διότι καθώς δι' αυτού ο Πατήρ τελείωσε την πλάσιν του κόσμου, ούτω διά των ευαγγελίων του Γαβριήλ τελείωσε την του Κόσμου ανάπλασιν. Ω δόξαι! Ω λαμπρότητες, ω μεγαλεία των Αρχαγγέλων!

Και λοιπόν δεν σε φοβούμεθα, διάβολε: όχι, δεν σε φοβούμεθα. Δεν δειλιάζομεν πλέον τας επιβουλάς σου. Δεν βάνομεν εις τον νουν μας τους λυπηρούς λογισμούς οπού μας προσβάλλεις. Καταφρονούμεν ως βέλη νηπίων τα βέλη και τα τόξα σου. Έχομεν γαρ, έχομεν βοηθούς και άγρυπνους ημών φύλακας τους δύο μέγιστους Αρχαγγέλους. Έχομεν τον ηλιόμορφο Μιχαήλ, ο οποίος σε κατεκρήμνισεν από τους ουρανούς εις τα καταχθόνια! Έχομεν τον ιεροπρεπέστατον Γαβριήλ, ο οποίος με της χαράς του τα ευαγγέλια, διέλυσεν ως αράχνην την πρώτη λύπην και κατάρα όπου προξένησες εις το γένος μας. Έμαθες με την δοκιμήν, αρχέκακε δράκε, πόσον είσαι ασθενέστατος έμπροσθεν του κραταιοτάτου μας Αρχιστρατήγου Μιχαήλ, όταν ωσάν εν κυνάριον ή ζωύφιον σε απεδίωξε από το νεκρό σώμα του Μωϋσέως, ειπών σοι μόνον: *επιτίμησέ σοι Κύριος*. Αυτός και τώρα ομού με τον συναρχιστράτηγόν του Γαβριήλ θέλει σε επιτιμήσει και θέλει σε φυγαδεύσει από ημάς, τους επικαλούμενους

πάντοτε το όνομα των δύο τούτων. **Όπου δε το όνομα αυτών επικαλεσθεί, εκείθεν διώκεται και καταργείται η δύναμίς σου**, διότι ούτως απεφάσισε ο Θεός εις τον Ιώβ, να περιπαίζησαι ως ένα ουδέν από τους Αγγέλους του, λέγων περί σου ουκ εστίν όμοιον εν τω επί της γης πεποιημένον, εγκαταπαίζεσθαι υπό των Αγγέλων μου.

Εάν όμως αγαπώμεν, πατέρες και αδελφοί, να διαμένωσιν αχώριστοι από ημάς οι Αρχάγγελοι, πρέπει όσον το δυνατόν να απέχωμεν από κάθε κακίαν, επειδή λέγει ο μέγας Βασίλειος ότι, καθώς ο καπνός διώκει τας μέλισσας, ούτω και η πολύδακρυς αμαρτία διώκει από ημάς τους αγαθούς αγγέλους. Και ομού με το όνομα του Μιχαήλ ας ενθυμώμεθα και την ώραν του θανάτου και της φοβεράς κρίσεως και κολάσεως, ομού δε με το όνομα του Γαβριήλ ας ενθυμώμεθα και της βασιλείας των ουρανών την χαράν και απόλαυσιν.

Αλλ’ ω υπερένδοξοι Μιχαήλ και Γαβριήλ, τα γλυκύτατα παρά πάσιν Αγγέλοις και ανθρώποις και πράγματα και ονόματα, οι της δικαιοσύνης του Θεού και αγαθότητος Άγγελοι, οι των εξαίρετων έργων του Θεού υπηρέται εξαίρετοι, οι δύο αργυροχρυσοπτέρυγοι αετοί, οι της ζωαρχικής Τριάδος δύο μέγιστοι Αρχιστράτηγοι, οι με όμμα ακλινές βλέποντες το άκτιστον φως της τρισηλίου Θεότητος, οι του Βασιλέως των βασιλέων και Κυρίου των κυρίων δύο αρχισατράπαι και πρώτο σύμβουλοι, οι του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού σωματοφύλακες άμεσοι, ζεύγος αρχαγγελικό και ηγαπημένον, δυάς κοσμοπόθητε και παντοπόθητε, των Αγγέλων απάντων τα αγλαΐσματα- των Χριστιανών τα καυχήματα· κατ’ εξοχήν δε και εξαιρέτως οδηγοί και υπερασπισταί του Μοναχικού τάγματος των μιμούμενων ως δυνατόν την αγγελικήν υμών πολιτείαν!

Προσδέξασθε το παρόν εφύμνιον οπού σας προσφέρομεν ημείς άπαντες οι συναθροισθέντες σήμερον, προς δοξολογίαν του Παντοκράτορος και Φιλάνθρωπου Θεού και εις μνήμην της ιεράς Υμών Συνάξεως. Προσδέξασθε ως δώρον τούτο και σημείον ελάχιστον ευχαριστίας, ανθ’ ων καθ` εκάστην ημάς τους ευτελείς ευεργετείτε, περιθάλπετε και πολυτρόπως εκ παντός κακού διασώζετε. Και σας παρακαλούμεν δουλικός να μη λήψη αφ’ ημών η πατρική πρόνοιά σας, αλλ’ ως συμπαθέστατοι και ευσπλαγχνικώτατοι, πλησιάζετε πάντοτε εις ημάς και περιτειχίζετέ μας, διά να μας γεμίζητε από θεωρίας αγίας και πνευματικάς εννοίας και διά να φεύγωσιν από ημάς εξ αιτίας του πλησιασμού σας όλοι οι πονηροί και αισχροί λογισμοί και απλώς όλοι οι αόρατοι και ορατοί εχθροί οπού μας πειράζουσιν, επειδή τοιαύτας χάριτας προξενείτε, όπου και αν πλησιάσετε. Λέγει γαρ ο άγιος Μάρκος ο ασκητής ούτως: Όταν οι άγιοι Άγγελοι πλησιάσωσιν ημίν, πληρούσιν ημάς θεωρίας πνευματικής. Ομοίως και ο Άββάς Ισαάκ. **Ότε οι άγιοι Άγγελοι σε πλησιάσωσι περιτειχίζοντες, πάντες οι πειράζοντες αποστήσονται**. Και επειδή οι θεολογούντες λέγουσι ότι εξ τίνα χαρίζουσιν οι Άγγελοι εις τους ανθρώπους εν τη παρούση ζωή, μη λείπετε, ω θείοι Αρχάγγελοι, από

του να χαρίζητε ταύτα και σεις εις ημάς, τα οποία είναι ταύτα: **πρώτον, το να διώκετε από τα σώματα και ψυχάς μας όλας εκείνας τας βλάβας οπού ημπορούν να μας ακολουθήσουν από έσωθεν και έξωθεν. Δεύτερον, το να μας παρακινείτε πάντοτε εις τα καλά, φωτίζοντες τον μεν νουν μας με τας θείας εκλάμψεις, γλυκαίνοντες δε την θέλησιν και τας καρδίας μας με τας θείας χάριτας. Τρίτον, το να εμποδίζητε από ημάς τας ορμάς και επιβουλάς των δαιμόνων. Τέταρτον, το να προσφέρητε τας προσευχάς μας εις τον Θεόν**, ως ο Άγγελος Ραφαήλ πρόσφερε την προσευχήν του Τωβίτ και οι εν τη Αποκαλύψει Άγγελοι τας προσευχάς των Αγίων. **Πέμπτον, το να πρεσβεύητε πάντοτε εις τον Θεόν υπέρ ημών και έκτον, να μας παιδεύητε πατρικώς ενίοτε, όταν ατακτώμεν, όχι δι' εκδίκησιν, καθώς μας παιδεύουν οι πονηροί δαίμονες, αλλά διά διόρθωσιν και σωφρονισμόν, και τούτο γαρ χάρις λογίζεται εις ημάς**.

Και αύθις **παρακαλούμεν, επακούσατε της δεήσεως ημών, φιλανθρωπότατοι του θεού Αρχιστράτηγοι, και παύσατε με τας αέναους πρεσβείας σας την καθ' ημών του Θεού αγανάκτησιν, πείθοντες τούτον να παράβλεψη ως Πολυέλεος τα πταίσματα ημών άπαντα, με όσα εν έργω ή εν λόγω ή εν διάνοια αυτόν καθ' έκάστην παραπικραίνομε**. **Ναι, αμαρτωλοί είμεθα -το ομολογούμεν- και παραβάται των αγίων αυτού εντολών, αλλά πλην αυτού Θεόν άλλον ου γινώσκομεν.** Αξιώσατε ημάς, ω Παρθένοι και έφοροι των παρθένων Αρχάγγελοι, να διαπερνώμεν την ζωήν μας εν σωφροσύνη και παρθενία, καθώς υπεσχέθημεν, όταν φορέσαμε το Αγγελικόν τούτο Σχήμα. Φανείτε προστάται και άγρυπνοι φύλακες, τόσον ημών, όσον και πάντων των εορταζόντων την πανάγιά σας Σύναξιν. Και εν **όσο μεν ευρισκόμεθα εις την παρούσαν ζωήν, διώκετε αφ' ημών τα σκάνδαλα, ως είπωμεν, και μηχανάς πάντων των ορατών και αοράτων εχθρών**. **Εν δε τη ώρα του θανάτου παρασταθείτε εις ημάς τους αμαρτωλούς βοηθοί, ο εις από τα δεξιά και ο άλλος από τα αριστερά, σκεπάζοντας ημάς με τας χρυσάς πτέρυγας σας, ίνα μη δη η ψυχή μας την ζοφεράν όψιν των πονηρών δαιμόνων**. Και ούτω παραλαβόντες ημάς, οδηγήσατε εις τας αιωνίους και φωτεινάς της των ουρανών βασιλείας σκηνάς, ίνα δοξολογώμεν αεί μεθ' υμών την μίαν εν Τριάδι Θεότητα, η πρέπει δόξα, τιμή και προσκύνησις εις τους αιώνας των αιώνων. ΑΜΗΝ.

(Από το περιοδικό: «ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ», Ιεράς Μονής Ξηροποτάμου)

(Πηγή ψηφ. κειμένου: orp.gr*)*